

права ім. В. М. Корецького НАН України і МГО «Польське наукове товариство у Житомирі», оскільки саме ці три організації виступили засновниками політологічного наукового журналу *Studia Politologica Ucraino-Polona*, черговий (четвертий) номер якого було надруковано у листопаді 2014 р. Завдяки активності польської сторони, насамперед професора А. Кастори, журнал отримав ISSN і набув для українських авторів статусу зарубіжного наукового видання. Принагідно варто подякувати Польській академії наук і мистецтв за зусилля, докладені до організації конференції і видання журналу, насамперед професорові І. Ставови-Кавці, голові редакційної колегії від польської сторони (головною редколегією від української сторони є професор В. Горбатенко). Варто зазначити, що до видання журналу і проведення семінару в Україні долучилися Польська фабрика цінних паперів і Міністерство закордонних справ Польщі за посередництва Фонду «Допомога полякам на Сході».

О. О. МАЛИШЕВ,
кандидат юридичних наук

XXX МІЖНАРОДНА ІСТОРИКО-ПРАВОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «КОНСТИТУЦІЯ І ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД»

Ювілейну міжнародну історико-правову конференцію було присвячено конституційній проблематиці. Обранням такої тематики для ювілейного заходу було опосередковано наголошено на певній первинності й засадничості конституційного права для всієї правової системи. Варто зауважити, що історично конституційна галузь виокремлюється в системі права лише на світанку Нового часу. Таким чином, історик права не завжди може вважати конституцію основною субстанцією предмета свого дослідження. Разом з тим революційні події в Україні та тяжкі випробування, з якими українська державність стикнулася останнім часом, актуалізували необхідність дослідження історико-правових проблем конституціоналізму й державотворення. Показовим було й те, що місцем проведення конференції став Чернігів. Саме на Чернігівщині в XVII–XVIII ст. закладалися самобутні традиції української державності. До речі, ситуативно дні проведення конференції 4–6 липня 2014 р. співпали з неабиякими успіхами української зброї на сході України. В ці дні було звільнено від незаконних антиукраїнських збройних формувань такі міста Донбасу як Слов'янськ, Краматорськ, Костянтинівка тощо.

Традиційного місцевого «приймаючого закладу» на цій конференції не було. Захід здійснювався силами самих істориків права. Отже, й коло засновників цього разу було доволі вузьким: Міжнародна асоціація істориків права (*дали* – МАІП), Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Комісія історії українського права при Президії НАН України та Секція історії держави і права наукової ради НАН України по координації фундаментальних правових досліджень. Можливо, в когось і могло скластися враження, що бра-

кувало помпезності, як для круглої дати, але з іншого боку приємно, що розвиток корпоративної солідарності в середовищі істориків права досяг рівня, що уможливило проведення відповідних заходів власним коштом.

Засідання конференції, як завжди, проводилися виключно в пленарному режимі, тобто без поділу на секції. Запамятувалася низка доповідей першого дня конференції. Так, доцент ЛНУ ім. Івана Франка, кандидат юридичних наук Т. Г. Андрусак присвятив свою доповідь такій широкій проблемі, як ідея «держави» у системі правової думки.

Член-кореспондент НАПрН України О. Ф. Андрійко у своїй доповіді докладно проаналізувала український і європейський досвід конституційного закріплення децентралізації влади. Висновки доповіді вселяють оптимізм, оскільки досвід східноєвропейських країн доводить правильність обраного Україною «децентралізаторського» вектору.

Завідувач кафедри земельного аграрного та екологічного права ім. В. З. Янчука Національного університету біоресурсів і природокористування України доктор юридичних наук, професор В. М. Єрмоленко разом з доцентом цього ж університету кандидатом юридичних наук І. М. Єрмоленко розглянули ретроспективу конституційно-правового регулювання земельних відносин в Україні.

Доповідь віце-президента МАП професора І. Б. Усенка стосувалася не менш злободенної теми конституційного статусу мов в Україні. На тлі розвитку національно-державного будівництва та необхідності державної підтримки української мови не слід забувати про збереження традиційної для України толерантності до мов національних меншин. Науковець запропонував можливу компромісну редакцію «мовної» ст. 10 Конституції України, яка, на нашу думку, сприяла би усуненню наявних юридичних суперечностей, а також демократизації та деполітизації регулювання мовних питань.

Крім того, виступали президент видавничої організації «Юрінком Інтер», доктор юридичних наук В. С. Ковальський з доповіддю, присвяченою проблемі єдності історичного та логічного в пізнанні сучасних правових реалій, та доцент Харківського національного університету внутрішніх справ (далі – ХНУВС) кандидат юридичних наук Л. О. Зайцев з актуальною доповіддю про військово-польові суди Червоної армії в 1941–1945 рр.

Другий день конференції розпочався спільною доповіддю президента МАП, члена-кореспондента НАПрН України О. Н. Ярмиша та професора ХНУВС доктора юридичних наук В. Є. Кириченка. Їх дослідження «Вплив зовнішніх чинників на конституційне будівництво» закарбувалося в пам'яті як напрочуд яскраве і непересічне. Зокрема, на прикладі новітньої історії повосноної Німеччини та Японії було продемонстровано, що іноземне втручання в суверенну царину державного будівництва та навіть розроблення конституції може мати в окремих випадках позитивні наслідки для країни, яка підкоряється такому станові речей.

Доцент Чорноморського державного університету ім. Петра Могили, кандидат юридичних наук С. Г. Ковальова у своєму виступі торкнулася складної проблеми теоретичного осмислення феномену варварських держав та дружинної монархії як інституції раннього європейського середньовіччя.

Доцент П. В. Рекотов за підсумками опрацювання чималого масиву архівних матеріалів охарактеризував адміністративно-територіальний поділ та організацію управління в Запорізькій області в умовах німецької окупації (1941–1943 рр.).

В. о. ректора Кримського інституту економіки та господарського права О. М. Редькіна розповіла про історію кримського конституціоналізму та розвитку конституційного регулювання статусу півострова в період від 1917 до 1954 рр.

Доцент Інституту кримінально-виконавчої служби кандидат юридичних наук О. В. Сокальська здійснила аналіз проблеми попереднього ув'язнення в контексті конституційних гарантій особистої недоторканності.

В. М. Малишко – доцент Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук – розповів про досвід еволюції американського федералізму.

Співробітник Хортицького національного навчально-реабілітаційного центру Запорізької обласної ради, кандидат історичних наук О. О. Волошко проаналізував архівні документи про визвольну боротьбу українського селянства в 1919–1920 рр.

Непідробний інтерес присутніх викликала й доповідь доцента Університету економіки та права «КРОК» кандидата історичних наук Б. В. Бернадського під назвою «Контррозвідувальний аспект антиукраїнських переслідувань у Російській імперії в роки Першої світової війни».

Ряд цікавих доповідей зробили співробітники нашого Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Назвемо лише виступи найдосвідченіших – кандидатів юридичних наук, старших наукових співробітників (за вченим званням і посадою). Так, І. В. Музика присвятила свій виступ питанню нормативного закріплення народного суверенітету у вітчизняній конституційній традиції періоду української революції 1917–1921 рр. О. О. Самоїленко розповіла про історію мирової юстиції на українських землях Російської імперії, а А. Ю. Іванова проаналізувала питання правової охорони конституції в українських актах і законопроектах 1917–1921 рр.

В останній день неабияку увагу учасників привернула розлога доповідь доцента КНУ імені Тараса Шевченка, кандидата юридичних наук Ю. В. Цветкової щодо проблем спірної території у міжнародному праві на прикладі Іудеї та Самарії. А кандидат юридичних наук, співробітник ЛНУ імені Івана Франка М. М. Бедрій розглянув питання про взаємозв'язок народу та права. До проблеми переосмислення причин поразки українського народу в національно-визвольній боротьбі 1917–1920 рр. звернулася аспірантка Чорноморського державного університету імені Петра Могили М. А. Фоміна.

Матеріали конференції невдовзі було опубліковано окремою збіркою*.

---

* Конституція і державотворення: національні традиції та світовий досвід: матеріали XXX Міжнародної історико-правової конференції 4–6 липня 2014 р., м. Чернігів / ред. колегія: І. Б. Усенко (голова), О. О. Малишев (відп. секр.), О. Ф. Андрійко та ін. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. – 428 с.